

Dr. Bilal BAĞIŞ

TÜRKİYE VE YÜKSELEN ASYA: EKONOMİK İŞ-BİRLİĞİ FIRSATLARI, TRENDLER VE RİSKLER

DETAY
YAYINCILIK

Dr. BİLAL BAĞIŞ

TÜRKİYE VE YÜKSELEN ASYA:

EKONOMİK İŞ-BİRLİĞİ FIRSATLARI, TRENDLER VE RİSKLER

**DETAY
YAYINCILIK**

Ankara, 2022

DETAY YAYINLARI : 1586

1. Baskı : Ekim 2022

ISBN : 978-605-254-656-7

Yayıncı Sertifika No : 46573

Matbaa Sertifika No : 42488

© Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.

Her hakkı saklıdır. Yazarından ve yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi : Detay Yayıncılık

Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık

Baskı ve Cilt : Bizim Buro Basımevi

1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı

Bilal Bağış

Türkiye ve Yükselen Asya: Ekonomik İş-Birliği Fırsatları, Trendler ve Riskler, 1. Baskı

ISBN: 978-605-254-656-7, xviii + 250 sayfa, kaynakça var, dizin yok

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ

DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.

Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA

Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42

Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

Dr. Bilal BAĞIŞ

Dr. Bağış, İTÜ'deki mühendislik lisansının (2006) ardından; Sabancı Üniversitesi'nde burslu ekonomi yüksek lisansını tamamladı. Akademik eğitimini ABD'den aldığı burs ile University of California'da devam ettirdi ve 2014'te doktorasını aldı. Dr. Bağış, lisans eğitimi döneminden bu yana, Türkiye Cumhuriyeti yurtdışı devlet bursu, TÜBİTAK, TEV, Fulbright, İTÜ, Sabancı Üniversitesi ve University of California gibi üniversite ve kurumlardan birçok teşvik, destek, ödül ve burslar kazandı. Akademik kariyerinin yanı sıra yurt-içi ve yurt-dışı kuruluşlarda ve şirketlerde özel sektör tecrübesi kazandı. Yurt içi (Sabancı Üniversitesi) ve yurt dışındaki (University of California Berkeley) önde gelen üniversitelerde akademik ve mesleki bilgisini ders vererek aktarma fırsatı buldu. Lisans ve lisansüstü düzeyde ekonomi, matematik ve finans dersleri verdi. Aralarında Dışişleri Bakanlığı SAM ve SETA'nın da olduğu farklı kurum ve kuruluşlarda çalışmaları ve analizleri yayınlandı. Dr. Bilal Bağış, bugüne kadar, ABD ve Türkiye'de değişik üniversite ve kuruluşlarda akademisyen, ekonomist, stratejist ve danışman pozisyonlarında çalışarak; önemli tecrübeler edindi. Araştırma konuları, lisans döneminden bu yana, istikrarlı bir şekilde, ülkenin makro-finansal sorunları ve politika enstrümanlarının etkinliği üzerine odaklanmaktadır.

Sevgili eşime

“...
*Daha yüksek mi aceb Şark'ı ezen fitratlar,
Kâbiliyyetçe? Hayır, ben buna asla kanmam.*
...”

Mehmet Akif Ersoy, Süleymaniye Kürsüsünde / Safahat

ÖNSÖZ

Modern Cumhuriyetin neredeyse bir asırlık kalkınma ve gelişme serüveninde yeni bir dönüm noktasındayız. Global güç dengeleri bugün batıdan, doğuya doğru kaymaktadır. Çin, Rusya ve Hindistan gibi Doğu ülkeleri yeni dönemin küresel güç dengelerinin yeni merkezleri konumundadır. Yeniden Asya Girişimi gibi projeler ise Türkiye'nin de bu gerçeğin farkında olması gerektiğini ve bu doğrultuda da küresel ticari, iktisadi ve politik ilişkilerinde yeniden ayarlamalar yapması gerektiğini göstermektedir. Bu noktada dikkat edilecek en önemli unsur ise 21. yy'ın çok büyük ihtimalle bir Asya yüzyılı olacağı gerçeğidir. Bu anlamda da Asya'nın yükselişi ve yeni bir iktisadi ve finansal düzeninin oluşumu, önümüzdeki birkaç on-yılın temel odak noktalarından biri olacağı benzetilmektedir. Türkiye de bu yeni fırsatı kaçırmamalıdır.

Türkiye, özellikle de son 20 yılda, ulaştırma ve lojistik altyapısı dahil, ciddi bir ekonomik altyapı oluşturdu. Siyasi istikrar, makro-f finansal istikrar ile birlikte ikili ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, bu çalışmada da altı çizilen noktalarda atılacak adımlarla Asya ile ticari ve daha genel anlamda ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi noktasında kısa sürede hızlı ve etkin yol alınmasını kolaylaştıracaktır. Türkiye'nin Asya ülkeleri ile enerji, ticaret, yatırım, turizm, savunma, mühendislik, teknoloji, ulaştırma, iletişim teknolojileri ve lojistik sektörlerinde önemli bir iş-birliği potansiyeli bulunmaktadır. Tüm bu fırsatların da Avrasyacılık değil, Asya'daki fırsatların da değerlendirilmesi çerçevesinde ele alınmasında ciddi faydalar görülmektedir.

Bu çalışma da Türkiye'nin yakın hinterlandındaki önemli alternatif bir iktisadi çıkış yolu sunan yükselen Asya'daki fırsatlara odaklanmaktadır. Çalışma, başta Çin gibi küresel büyük oyuncular olmak üzere, bölgedeki Asya ekonomilerinin Türkiye gibi potansiyel yeni, büyük bir küresel politik ve bölgesel ekonomik oyuncu için barındırdığı önemli fırsatları incelemektedir. Asya ülkeleri, özellikle de BRICS ülkeleri, ASEAN gibi alternatifler ve Uzak Ülkeler Stratejisi belgesindeki ülkeler ile geliştirilecek ekonomik ilişkiler, dış ticaret dengesini sağlama ve cari açığın düşürülmesi noktasında önemli avantajlar sağlayacaktır. Bu çalışma, bu doğrultuda, Rusya ve Kafkasya, Ortadoğu ve Güney Asya gibi daha derin analizler gerektiren bölgeleri kısaca özetleyerek; Türkiye'nin Orta Koridor, Yeniden Asya Girişimi ve Uzak Ülkeler Stratejisi girişimleri kapsamındaki EİT, Çin, ASEAN, TDT ve bir nebze de Asya kaplanları ülkelerine odaklanmaktadır.

Nitekim bölgesel nüfuz arayışı noktasında proaktif hareket etme gereği bugün hiç olmadığı kadar açıktır. Türkiye'nin Asya'da yükselecek gücü ve ekonomik et-

kinliği, Çin ve Rusya gibi, hatta Kuzey Kore gibi bölgesel güçlerin etkilerini sınırlama noktasında da önemli katkılar sunabilir. Tıpkı Çin'i Hint-Pasifik'te dengelemeyi amaçlayan dörtlü ittifak "Quad" ve FOIP (Serbest ve Açık Hint-Pasifik) vizyonu gibi, Orta-Koridor üzerinde de Çin gibi bölgesel ve küresel oyuncuların ekonomik etkilerinin dengelenmesi önem arz eder.

Türkiye'nin Yükselen Asya ile ekonomik iş-birliği fırsatlarına, bağlantılı trendler ve risklere odaklanan bu kitabın araştırma, yazımında ve yayımlanmasında misafir olduğum dönemde destek sağlayan Sabancı Üniversitesi ve SETA'ya şükranlarımı sunuyorum. Çalışmanın şekillenmesi ve gerçekleştirilebilmesinde katkıları olan hakemlere ve değerli hocalarıma teşekkür ediyorum.

Dr. Bilal Bağış

Eylül 2022, İstanbul

İÇİNDEKİLER

GRAFİKLER LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
TABLolar LİSTESİ.....	xviii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
TAKDİM.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YÜKSELEN ASYA İLE İŞ-BİRLİĞİ FİKRİ

YÜKSELEN ASYA İLE EKONOMİK İŞ-BİRLİĞİ.....	13
Asya: Büyük Resim.....	13
Asya ile İş-birliği Fırsatları.....	21
UZAK ÜLKELER STRATEJİSİ.....	25
YÜKSELEN ASYA VE YENİDEN ASYA.....	27
ORTA KORİDOR.....	29
Orta Koridor ve Enerji.....	30
İPEK YOLUNUN YENİDEN CANLANDIRILMASI.....	34
Yükselen Asya'nın Artan Ağırlığı.....	36
İLİŞKİLERİ ÇEŞİTLENDİRME İHTİYACI.....	38
Emtiada Bağımlılığın Maliyeti.....	40

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ YÜZYIL VE ÇİN-ABD REKABETİ

YENİ YÜZYILIN REKABETİ.....	47
KÜRESEL EKONOMİK GÖRÜNÜM.....	50
Niceliksel Genişleme Adımları (QE'ler).....	51
GOÜ'lere Etkiler.....	53
TİCARET SAVAŞLARI.....	56
PANDEMİ SONRASININ YENİ DENGESİ.....	60
UKRAYNA SAVAŞI ve YENİDEN KUTUPLAŞMA.....	65
KÜRESELLEŞME SÜRECİ VE TRİLEMMA.....	67
Uluslararası İktisadi İşleyiş.....	68
Doları Koruma Mücadelesi.....	74
Uluslararası Finansal Sistem.....	76
ÇİN-ABD MÜCADELESİ.....	79
ÇİN-TÜRKİYE TİCARİ İLİŞKİLERİ.....	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜKSELEN ASYA VE İŞ-BİRLİĞİ FIRSATLARI

YÜKSELEN ASYA VE İŞ-BİRLİĞİ FIRSATLARI	89
Türkiye'nin Yeni Ticari Rotalar Arayışı.....	90
BÖLGESEL VE KÜRESEL İŞ-BİRLİKLERİ.....	92
Bölgecilik ve Ulusal Çıkarlar.....	94
ASYA YÜZYILI	96
Asya Tecrübesi: İktisat Politikaları	97
KÜRESEL EKONOMİDE ÇİN.....	100
KUŞAK-YOL GİRİŞİMİ.....	105
İpek Yolu'nun Yeniden Doğuşu	105
RCEP	110
REFAH İÇİN HİNT-PASİFİK EKONOMİK ÇERÇEVESİ	112
ŞANGHAY İŞ-BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ	114
BRICS ÜLKELERİ	117
GÜNEY ASYA ÜLKELERİ	121
Pakistan.....	122
Hindistan.....	123
Afganistan.....	123
ASYA KAPLANLARI	125
Singapur Örneği	125
AVRASYA GİRİŞİMİ.....	127
Güney Kore.....	128
JAPONYA	129
ASEAN ÜLKELERİ	130
Endonezya ve Malezya.....	133
Brunei.....	135
EİT ÜLKELERİ.....	136
İran Örneği.....	138
TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI	139
Kazakistan	142
Azerbaycan.....	143
Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan	144
AVRASYA EKONOMİK BİRLİĞİ.....	146
Rusya	147
Rus -Türk Ticari İlişkileri.....	148

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM VERİLER VE SORUNLAR

DIŞ TİCARET VERİLERİ	153
Asya Ülkeleri İle Ticari İlişkiler	154
Türkiye'nin En Fazla İthalat Yaptığı İlk 20 Ülke.....	156
Türkiye'nin En Fazla İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke.....	158
İHRACAT VE İTHALAT VERİLERİ	161
ASYA İLE DIŞ TİCARET	168
NÜFUS DİNAMİKLERİ.....	171
ASYA VE KÜRESEL EKONOMİDEKİ YERİ	173
Asya'da Dejavu	176

BEŞİNCİ BÖLÜM İŞ- BİRLİĞİ İÇİN TEMEL ODAK KONULARI

İŞ-BİRLİĞİ İÇİN ODAK KONULAR.....	181
Asya ile Potansiyel İş-birliği Alanları	183
VERİMLİLİKTE İŞ-BİRLİĞİ.....	184
TANITIM VE TİCARİ DİPLOMASİ.....	185
LOJİSTİK VE TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ	187
EĞİTİM-TEKNOLOJİ-KALKINMA İŞ-BİRLİĞİ	189
İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YEKA İŞ-BİRLİĞİ.....	190
MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ.....	192
İHRACATA ODAKLANMA	194
DÖVİZ AÇIĞININ FİNANSMANI	196
Kur İstikrarı ve Finansman.....	197
FİNANSMAN VE SERMAYENİN ÖNEMİ	198
GOÜ'LERİN SÖZ HAKKI	202
ENERJİ VE ORTA KORİDOR	204
Orta-Asya Koridoru ve EİT.....	205
YENİ İPEK YOLUNDA ROL.....	206
KURUMSAL VE HUKUKİ ALTYAPI.....	207
Kurumsal Kalite	207
RİSKİ YAYMA	209
Krizlerle Mücadele.....	210
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	211
BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİ.....	213
ÖDEME SİSTEMLERİ	216
REZERV PARA VE ULUSAL PARALARLA TİCARET	218
SAVUNMA SANAYİ VE MİLLİ TEKNOLOJİ HAMLESİ.....	220
TURİZM SEKTÖRÜ.....	222

ALTINCI BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

ANALİZ VE DEĞERLENDİRME	225
BÜYÜK RESİM.....	230
YENİ DÖNEM.....	233
SONUÇ.....	237
KAYNAKÇA.....	243

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Asya Pasifik bölgesinin 2017 rakamlarıyla bazı parametrelerde küresel payları (%).....	2
Grafik 2. Küresel GSYH'nın zaman içindeki dağılımı	4
Grafik 3. Asya'nın, 1700 ve 2050 Arası, Küresel GSYH İçindeki Payı.....	4
Grafik 4. Güney Asya'nın Kişi Başı GSYH'sı (Cari ABD Doları)	7
Grafik 5. Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'nin Kişi Başı GSYH'sı (Cari ABD Doları)	7
Grafik 6. Güney Asya'nın İhracatı (Cari ABD Doları)	7
Grafik 7. Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'nin İhracatı (Cari ABD Doları)	8
Grafik 8. Güney Asya'nın GSYH'sı (Cari ABD Doları)	8
Grafik 9. Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'nin GSYH'sı (Cari ABD Doları)	8
Grafik 10. Asya ülke gruplarının Türkiye ile toplam ticaretten aldıkları paylar	17
Grafik 11. Cari denge (siyah) ve enerji hariç cari denge (mavi).....	41
Grafik 12. Küresel toparlanmadaki eşitsizlik.....	49
Grafik 13. Büyük Merkez bankalarının (FED, ECB ve BOJ) bilançoları	53
Grafik 14. ABD'de 1821-2016 arası ortalama gümrük vergisi.....	58
Grafik 15. Asya ülke gruplarının Türkiye'nin ihracatından aldıkları paylar	155
Grafik 16. Asya ülkeleri ile olan toplam dış ticaret	162
Grafik 17. Asya ülkelerine toplam ihracat.....	163
Grafik 18. Asya ülkelerinden toplam ithalat	164
Grafik 19. Ülkeler bazında Asya ülkelerinden toplam ithalat	165
Grafik 20. Asya ülke gruplarına göre toplam dış ticaret	166
Grafik 21. Asya ülke gruplarına göre ihracat	169
Grafik 22. Türkiye doğum istatistikleri	172
Grafik 23. Asya'daki ortalama büyüme oranları (2017-2027)	173
Grafik 24. 1990-2021 arası Küresel Büyüme Oranları karşılaştırması (%)	174
Grafik 25. 1990-2021 arası Küresel GSYH karşılaştırması (Trilyon dolar)	175
Grafik 26. Çin'in 2018'e kadarki toplam DYY'ları.....	201

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Asya kıtası.....	15
Şekil 2. Türkiye ve potansiyel ‘Uzak Ülke’ ticari ortakları.....	23
Şekil 3. Mavi renkte gösterilen Orta Koridor.....	30
Şekil 4. TANAP	31
Şekil 5. Tarihi İpek Yolu (the Silk Road).....	34
Şekil 6. Dünya ekonomilerinin emtia bağımlılığı.....	43
Şekil 7. Trilemma teorisi	71
Şekil 8. 1980 ve 2018 arası dünya ülkelerinin en büyük ticari ortakları (Çin-ABD rekabeti).....	79
Şekil 9. 1960’ta her ülkenin en büyük ticari ortağına bağlandığı infografik.....	80
Şekil 10. 2020’de her ülkenin en büyük ticari ortağına bağlandığı infografik.....	80
Şekil 11. Dünyanın farklı bölgelerindeki ekonomik ve ticari, serbest ticaret bölgesi örnekleri	93
Şekil 12. 2000-2019 Arası Bölgelere göre GSYH (PPP-SAGP)	95
Şekil 13. Kuşak-Yol Girişimi veya Bir Kuşak, Bir Yol Girişimi (Belt and Road Initiative - BRI).....	106
Şekil 14. BRI projesi koridorları ve Orta Koridor’un konumu.....	109
Şekil 15. Dünyanın en büyük serbest ticaret anlaşması olarak kabul edilen RCEP	111
Şekil 16. IPEF’in 13 üye ülkeleri	113
Şekil 17. ŞİÖ üyesi ülkeler.....	115
Şekil 18. BRICS ülkeleri.....	117
Şekil 19. BRICS, N-7, MIKTA gibi bloklar	119
Şekil 20. Güney Asya ülkeleri	121
Şekil 21. Güney Kore'nin Avrasya Girişimi kapsamı.....	127
Şekil 22. ASEAN üye ülkeleri	130
Şekil 23. 4 milyarlık Valerierpiers çemberi.....	132
Şekil 24. Güney Doğu Asya ülkeleri	133
Şekil 25. EİT ülkeleri	137
Şekil 26. Türk Devletleri Teşkilatı'nın üyeleri, Kasım 2021	139
Şekil 27. Türk Devletleri Teşkilatı'nın kuruluş süreci.....	140
Şekil 28. Orta Asya Türk Dünyası ve Orta Koridor ülkeleri.....	142
Şekil 29. Orta Asya ülkeleri	144
Şekil 30. Avrasya Ekonomik Birliği	146
Şekil 31. Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 10 ülke	156
Şekil 32. Verimlilik.....	184
Şekil 33. Türkiye Markası Tanıtım için Önemlidir	186
Şekil 34. Tedarik Zincirinin Önemi.....	188
Şekil 35. Eğitim ve Teknoloji Konusunda İş-birliği	189

Şekil 36. 5G'den Sonra 6G	191
Şekil 37. İnşaat ve Mühendislik Sektörü	193
Şekil 38. Ekonominin Yeni Lokomotifi İhracat.....	194
Şekil 39. Döviz Açığının Finansmanı.....	196
Şekil 40. Çin'in komşu ülkelere gelen DYY'nin % kaçını Çin'den gelmektedir	200
Şekil 41. Söz ve Etki Hakkı Sorunu Yaşayan GOÜ Örneği: D-8	202
Şekil 42. Orta Koridor'un konumu	205
Şekil 43. Deniz ve Kara İpek Yolları.....	206
Şekil 44. Kurumsal Yapı da Diğer Bileşenler Kadar Önemlidir	208
Şekil 45. 2022 Nobel Ekonomi Ödülü de Bankacılık ve Finansal Krizlerin Önemi Vurguluyor	210
Şekil 46. Avrupa Yeşil Mutabakatı (The European Green Deal)	212
Şekil 47. Blokzincir ve Kriptografi	214
Şekil 48. Küresel Ödeme Sistemleri.....	217
Şekil 49. Ulusal Bir Para Örneği: TL veya TRY.....	219
Şekil 50. Türk İHA ve SİHA'ları	221
Şekil 51. Türk Turizmi.....	222
Şekil 52. Dünyanın en büyük Serbest Ticaret Bölgesi RCEP	225

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Belli Başlı Asya-Pasifik Ekonomileri ile İlgili Veriler (2021)	13
Tablo 2. Ülke gruplarına göre ihracat rakamları	18
Tablo 3. Ülke gruplarına göre ihracat payları	19
Tablo 4. Ülke gruplarına göre ithalat rakamları	20
Tablo 5. Ülke gruplarına göre ithalat payları	21
Tablo 6. Büyük küresel ekonomilerin ABD GSYH'sına oranı (%)	73
Tablo 7. Dünya, ABD ve Çin GSYH'ları (milyar \$) ve paylar (%)	82
Tablo 8. Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ilk 20 ülke	157
Tablo 9. Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ilk 20 ülke (paylar)	158
Tablo 10. Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 20 ülke	159
Tablo 11. Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 20 ülke (paylar)	160
Tablo 12. Türkiye'nin Güneydoğu Asya ülkeleri ile dış-ticareti, (milyon dolar).	161
Tablo 13. Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetlerinin Büyüklüğü.....	193

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	:Avrupa Birliği
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri (U.S)
AİD	:Asya İşbirliği Diyaloğu (Asia Cooperation Dialogue - ACD)
AMB	:Avrupa Merkez Bankası (The European Central Bank - ECB)
AKB	:Asya Kalkınma Bankası (The Asian Development Bank – ADB)
AIIB	:Asya Altyapı Yatırım Bankası (Asian Infrastructure Investment Bank)
Ar-Ge	:Araştırma-Geliştirme
ASELSAN	:Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (Association of Southeast Asian Nations)
AVT	:Asya Verimlilik Teşkilatı
BM	:Birleşmiş Milletler
BOJ	:Japonya Merkez Bankası (The Bank of Japan)
Brexit	:İngiltere'nin AB'den Ayrılması
BRI	:Kuşak-Yol Girişimi veya Bir Kuşak, Bir Yol Girişimi (Belt and Road Initiative)
BRICS	:Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Cumhuriyeti
CPEC	:Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (China-Pakistan Economic Corridor)
CPTPP	:Yenilikçi Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşması (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership)
D-8	:D-8 Ekonomik İş-birliği Teşkilatı, Gelişmekte Olan 8 Ülke (Developing-8)
DYY	:Doğrudan Yabancı Yatırım
EAGÜ	:En Az Gelişmiş Ülkeler (Least Developed Nations)
EİT	:Ekonomik İş-birliği Teşkilatı (Economic Cooperation Organization - ECO)
Fed	:ABD Merkez Bankası (The Federal Reserve Bank - FED)
FOIP	:Serbest ve Açık Hint-Pasifik vizyonu
G20	:Dünyanın En Büyük Ekonomileri Arasında Yer Alan 19 Ülke ve AB Komisyonu
GOÜ	:Gelişmekte Olan Ülkeler
GSYH	:Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GDP)
GÜ	:Gelişmiş Ülkeler
IPEF	:The Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity (Refah için Hint-Pasifik Ekonomik Çerçevesi)
İİT	:İslam İş-birliği Teşkilatı (OIC)
LIBOR	:London Inter Bank Offered Rate (Londra Bankalararası Faiz Oranı)
MEB	:Münhasir Ekonomik Bölgeler (Exclusive Economic Zone- EEZ)
MINTS	:Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye
N-11	:Gelecek-11 (Next Eleven) ülkeleri
NDB (NDB BRICS veya BRICS Bank)	:BRICS Kalkınma Bankası (New Development Bank)

NIC	:Newly Industrilized Countries (Meksika, Breziya, Çin, Tayland ve Türkiye gibi ülkeler)
OECD	:Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İş-birliği ve Kalkınma Teşkilatı)
OPEC	:Organization of Petroleum Exporting Countries (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü)
Orta Koridor	:Hazar Geçişli Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridoru (Middle Corridor - MC)
OVP	:Orta Vadeli Program
PBOC	:Çin Merkez Bankası (The People's Bank of China)
RCEP	:Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (Regional Comprehensive Economic Partnership)
SAGP	:Satın Alma Gücü Paritesi (PPP)
STA	:Serbest Ticaret Anlaşması
ŞİÖ	:Şanghay İşbirliği Örgütü (Shanghai Cooperation Organization – SCO veya ŞİÖ)
TANAP	:Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi
TCMB	:Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDT	:Türk Devletleri Teşkilatı (TDT – eski adıyla Türk Konseyi veya Türk Keneşi)
TFV	:Toplam Faktör Verimliliği (Total Factor Productivity - TFP)
TL	:Türk Lirası
TOKİ	:Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TPS-OIC	:Trade Preferential System among the Member States of the Organization of Islamic Cooperation (İİT Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Sistemi)
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	:United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
YEKA	:Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları
5G	:Fifth Generation (Beşinci Nesil) mobil iletişim teknolojisi

GİRİŞ

Küresel ölçekte çok kutuplu yeni bir düzen eğilimi hiç olmadığı kadar baskın. Batı'nın birkaç yüzyıllık üstünlük retoriğinin anlam kaybetmeye başladığı ve Asya'nın yükselişi örneğinde olduğu gibi küresel ekonomik sistemde, bugün, finansal işleyiş ve politik düzende çok hızlı bir dönüşümün gözlemlendiği yeni bir dönemeçteyiz.¹ Rusya ve Çin'in, Ukrayna ve Tayvan gerilimlerinin sıcaklığı içinde, Şubat 2022'nin soğuk bir günü imzaladığı ortak vizyon belgesi de bu yeni dönemin, küresel ekonomik ve finansal düzene yeni bir meydan okuyuşun ve çok kutuplu yeni bir dünya arayışının farklı bir ifadesidir.

2022'ye damga vuran Ukrayna Savaşı ile birlikte ise bu çok kutuplu görünüm daha fazla güçlenmektedir. Batı'nın yaptırımlarıyla, küresel ekonomik sistemden dışlanmaya çalışılan Rusya, yeni ticari ortaklar arayışını Asya'ya; Çin, Hindistan ve Pakistan hatta İran, Vietnam ve Kuzey Kore gibi ülkelere kaydırma yolundadır. Öte yandan, sadece Ukrayna Savaşı değil, Asya-Pasifik'teki gerilimden, Pakistan'da Başbakan Imran Han'ın düşürülmesine kadar birçok bölgesel gelişme de BRI ve Rusya-Çin-ABD mücadelesine de doğrudan bağlanmaktadır. Bu da Asya bölgesindeki değişim ve dönüşümün daha yakından incelenmesinin gereğini ve önemini artırmaktadır.

Ukrayna Savaşı ise Avrupa'nın enerji güvenliği ve Rusya'ya alternatif rotalar, kaynaklar arayışı noktalarında Türkiye'nin elini güçlendirmeye devam edecektir. Enerji güvenliği ile ilgili planlamaların, Türkiye merkezli yürümesi ihtimali fazlasıyla güçlenmiş durumdadır. Bu süreç, Akdeniz'deki gelişmelerle birlikte ele alındığında da bir anlamda "*Eastmed and Nordstream out, Türkiye in*" düzenine geçilmiş imajı vermektedir.

Daha genelde ise bugün pandemi sonrasının yeni normalinin arandığı, küresel ekonomide istikrar ve öngörülebilirlik arayışlarının ön planda olduğu, Çin-ABD rekabetinin ise hiç olmadığı kadar hızlanacağı yeni bir döneme, Asya Çağı'na girilmektedir. Türkiye'nin, bu yeni dönemde, özellikle de Orta-Asya'daki TDT üyeleri, Pakistan, Güney Kore ve bunlarla birlikte Brunei, Malezya ve Endonezya gibi potansiyeli yüksek ASEAN ülkeleri ile ekonomik ilişkileri geliştirmesinde; BRICS ülkeleri, ASEAN üyeleri, TDT ülkeleri ile de ihracatın artırılması noktasında alınacak uzun ince bir yolu bulunmaktadır.

Bölgesel nüfuzu güçlendirme arayışı noktasında proaktif hareket etme gereği ise önemli dönüşümlerin yaşandığı bugün hiç olmadığı kadar açıktır. Tıpkı Çin'i Hint Pasifik'te dengelemeyi amaçlayan ABD, Avustralya, Hindistan ve Japonya arasında 2017'de oluşturulan dördü ittifak "Quad" ve ABD ile Japonya ittifakının 2016'da duyurduğu FOIP (Serbest ve Açık Hint-Pasifik) vizyonu

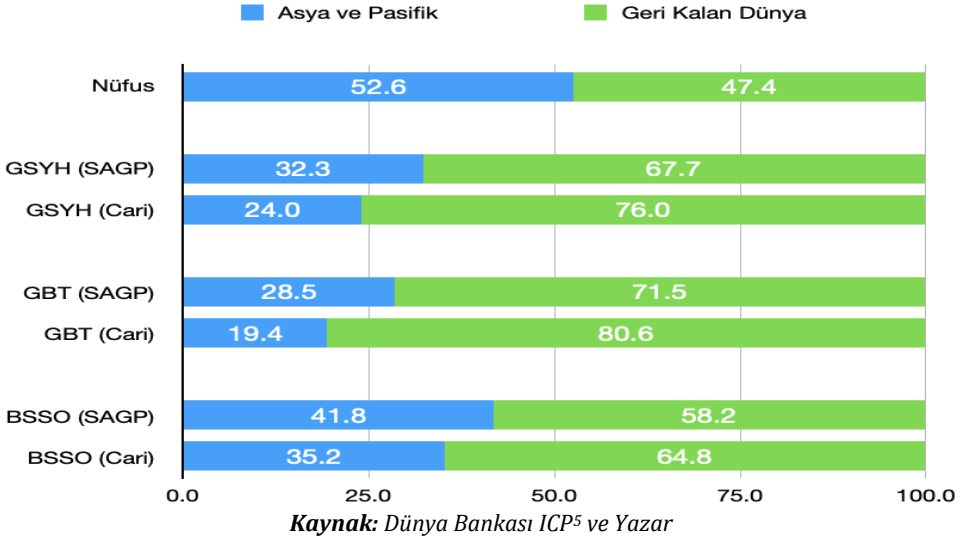
¹ Paul Hong ve Young Won Park, *Rising Asia and American Hegemony*, (Springer, Singapore: 2020).

gibi, Orta-Koridor üzerinde de Çin gibi bölgesel ve küresel oyuncuların ekonomik etkilerinin dengelenmesi de önem arz-eder.²

Özellikle de Çin, Hindistan ve Rusya gibi BRICS ülkeleri ile ilişkiler geliştirilirken, bu ülkelerin Orta-Asya'da dengelenmesi sürecinin önceliklendirilmesi; Japonya ve Asya Kaplanları ile teknoloji yoğun alanlarda iş-birliklerinin ilerletilmesinde faydalar görülmektedir. BRI kapsamına alınan Orta Koridor projesi, Yeniden Asya Girişimi ve Uzak Ülkeler Stratejisi'ne uygun olarak iktisadi ilişkiler ağı geliştirilmeli, dünyanın en büyük Serbest Ticaret Bölgesi RCEP'teki fırsatlar kaçırılmamalıdır.

Yeniden Asya girişimi gibi yeni projeler ise Türkiye'nin de Asya'nın yeni yüzyıldaki yükselişinin farkında olması gerektiğini ve bu doğrultuda da küresel ticari, iktisadi ve politik ilişkilerinde yeniden ayarlamalar yapması gerektiğini göstermektedir.³ Asya'daki fırsatların değerlendirilmesi, Rusya ve Çin gibi bölge ülkelerinin Asya'da ve Orta-Asya'da dengelenmesi, bölge ülkeleri ile daha güçlü iş-birliği stratejilerine kadar bir dizi kritik konunun derinlemesine analizi, yeni yüzyılın bu stratejik dönüşümünün önemli bir saç ayağını tamamlayacaktır.

Grafik 1. Asya Pasifik bölgesinin bazı parametrelerde küresel payları (%)⁴

² FOIP, 2016'da eski Japonya Başbakanı Abe tarafından, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'ni dengelemek amacıyla ortaya konmuştu; David M. Walsh, *The Military Balance in the Cold War: US Perceptions and Policy, 1976-1985*, (London: Routledge, 2008).

³ Hal Hill ve Maria Socorro Gochoco-Bautista, *Asia Rising: Growth and Resilience in an Uncertain Global Economy*, (Edward Elgar Publishing ve ADB, Cheltenham: 2013).

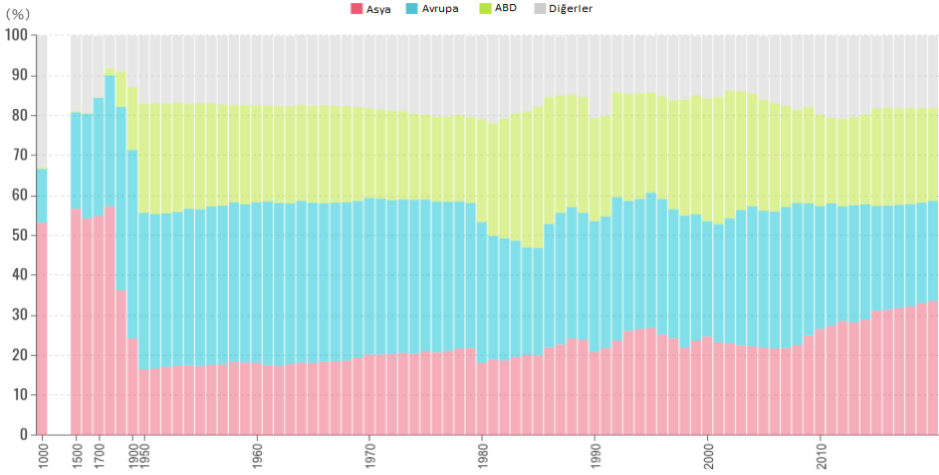
⁴ 2017 yılı, 2018 başında başlayan ticaret savaşları ve 2020'deki pandemi dönemi kapanmaları ile arz zinciri kırılmaları öncesi son dönem olarak daha sağlıklı bilgiler barındırmaktadır.

⁵ ICP (The International Comparison Program), Dünya Bankası tarafından yönetilen ve Birleşmiş Milletler İstatistik Komisyonu (UNSC) bünyesinde ve diğer ulusal, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ile ajanslar iş-birliği ile oluşturulmuş bir programdır.

Örneğin Grafik 1 ve Şekil 12, Asya ülkelerinin nüfus, sermaye birikimi ve GSYH gibi temel parametreler noktasında, dünyadaki konumlarının büyük resmini sunmaktadır. Grafik 1'deki GSYH, reel üretimi; GBT, gerçek bireysel tüketimi; BSSO, brüt sabit sermaye oluşumunu; SAGP, 2017 SAGP paritesi ile yapılmış hesaplama ve birim dönüşümlerini; Cari, 2017 piyasa kurları ile yapılmış hesaplama ve birim dönüşümlerini ifade etmektedir. Buna göre, Asya ekonomileri hem nüfus hem reel üretim hem de sermaye birikimi noktasında şimdiden dünyanın kritik bir ağırlık merkezi halini almış durumdadır.

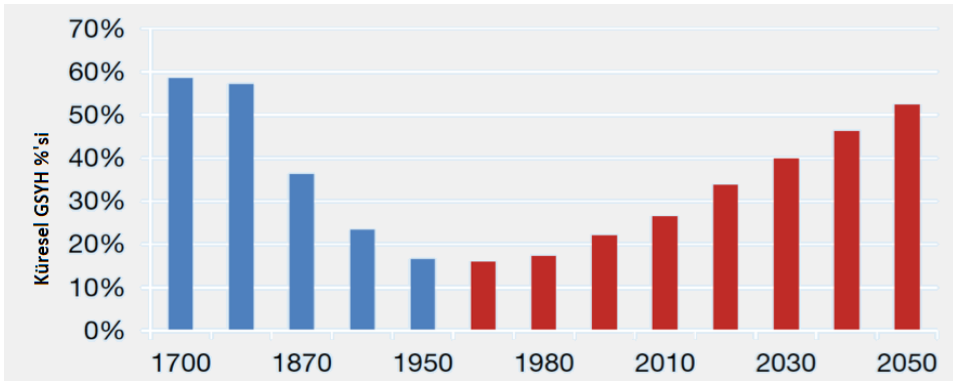
Daha büyük resimde ise, her biri kendi refah halkalarını, kendi etki alanlarını ve popüler deyim ile kendilerini merkeze koydukları kendi Bretton-Woods sistemlerini ortaya koyma arayışındaki Çin, Hindistan ve Rusya gibi büyük bölge ülkelerinin Asya'da dengelenmesi; Türkiye'nin bu geniş bölgede, kendi merkezli yeni bir refah halkası oluşturma gayreti yeni dönemin önemli bir önceliği olmalıdır. Türkiye, aynı zamanda jeopolitik önemi nedeniyle, Batı'nın kaybetmeye yanaşamayacağı nadir ülkelerden biridir; her zaman da öyle oldu. Batı'nın, güvenlik planlamaları, stratejik adımları ve Rusya ile Çin gibi yeni güçlerle ilişkiler ile Orta Doğu'daki sorunların çözümünde oynayabileceği kritik roller nedeniyle, Türkiye'yi kaybetmeyi göze alması zor bir ihtimaldir.

Öte yandan, bugün aynı zamanda, küresel ölçekte, bir tarafta belirginleşmeye başlayan Arap ülkelerinin konsolidasyonu, diğer yanda Avrupa ülkelerinin uzun yıllardır süren birleşme süreci; konumlarını sağlamlaştıran Çin ve Rusya gibi iki dev ekonominin yakınlaşmasından, son dönemler yıldızı parlamaya başlayan Hindistan ve iktisadi birleşme süreçlerini henüz tamamlayabilen Güneydoğu Asya ülkelerine, son olarak da Türk Devletleri'nin iş-birliklerini daha da güçlendirme süreçlerine kadar bir bölgesel ve çok kutuplu güç merkezlerine doğru evrilme süreci içindeyiz.

Grafik 2. Küresel GSYH'nın zaman içindeki dağılımı

Kaynak: Nikkei Asia

Grafik 2'den de görüleceği üzere, ABD (U.S.), son iki yüzyılın çoğunda olduğu gibi, bugün hala, tek başına küresel ekonomik düzenin, finansal işleyişin, askeri ve politik sistemin en güçlü ve merkezi ülkesi konumundadır.⁶ Ancak, önce II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya ile başlayan, daha sonra 1970-80'lerden itibaren Çin'in de güçlü bir şekilde bu denkleme eklenmesi ile hız kazanan Asya kıtasının yükselişi; Asya Kaplanları, Rusya ve Hindistan gibi BRICS ülkeleri, yakın ve Orta Asya'daki Kazakistan ve Azerbaycan gibi enerji zengini ülkeler ve ardından ASEAN'daki kırırdanma hesaba katıldığında, yeni dönemin çok daha farklı olacağını ipuçlarını vermektedir.

Grafik 3. Asya'nın, 1700 ve 2050 Arası, Küresel GSYH İçindeki Payı

Kaynak: Maddison projesi (1700–1950) ve Centennial Group International tahminleri (1951–2050)⁷

⁶ Bilal Bağış, "Bretton-Woods X", Sabah, 27 Ağustos 2022.

⁷ Angus Maddison, *The World Economy: Historical Statistics (1700–1950)*, (OECD Development Centre, Paris: 2007).

Grafik 3'ten de görüldüğü üzere, Asya ülkelerinin küresel GSYH'dan aldıkları paylar 1950'lerden sonra düzenli olarak artmaktadır. 1700'lü yılların %60 seviyelerine de önümüzdeki birkaç on-yılda ulaşılması sürpriz olmayacaktır. Grafik 3'teki, 1750 ve 1790 arası verilerin SAGP'ne göre hesaplandığı; 1991 ve 2050 arası verilerin ise piyasa fiyatlarına göre hesaplandığının altı çizilmelidir.⁸

Dünya Bankası ve S&P Global tahminlerine göre, 2040 itibariyle de Asya-Pasifik bölgesinin küresel ekonomideki payının %42'ye çıkması beklenmektedir. 2040 itibariyle, ABD'nin küresel GSYH içindeki payının %22'ye, AB'nin payının ise %14'e gerilemesi beklenmektedir. 2050'de ise, tüm Asya ülkelerinin küresel GSYH içindeki paylarının %52'yi bulması beklenmektedir.⁹ Asya ekonomilerinin GSYH'sının, cari fiyatlarla, 2010'daki 17 trilyon dolardan 2050'de 174 trilyon dolara ulaşması belenmektedir.¹⁰ Aynı süre zarfında, SAGP'ne göre kişi başı gelirin (kişi başı GSYH) de 6 katına çıkması ve Avrupa'nın seviyesine ulaşması beklenmektedir.

Türkiye'nin de BRI kapsamına alınan Orta Koridor projesi ile birlikte, Uzak Ülkeler Stratejisi ve Yeniden Asya Girişimi, Türk Devletleri Teşkilatı'nın (eski adıyla Türk Konseyi) artan ağırlığı ve küresel ekonomi ve siyasetin Asya'ya doğru akan ağırlığına paralel olarak Endonezya ve Malezya gibi ASEAN ülkeleri, Rusya, Çin ve Hindistan gibi BRICS üyeleri ve Pakistan, Kazakistan, Azerbaycan, Türkmenistan ve Özbekistan gibi EİT ve Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkeler ile gelişen ilişkileri; değişen paradigmalardan, değişen küresel dengelerin ve yeni dönemin daha iyi okunduğunun güzel birer örneğidir.

Bu anlamda da 21. yy'da Asya'nın adeta yeniden yükselişine ve yeniden keşfine tanıklık edilmektedir.¹¹ Nitekim Orta Asya Türk-İslam Medeniyeti'nin, binlerce yıllık Çin Uygarlığı'nın ve Japon İmparatorluğu'nun; hatta güneydeki Hindistan, Siyam (Tayland), Kamboçya, kuzeydeki Rusya'nın yüzyıllar içinde insanlık tarihinde sayısız devrimlere, yeniliklere, icatlara ve bilimsel yeniliklere öncülük ettiği de bir gerçektir. Bugün, bu kadim potansiyelin yeniden keşfedildiği yeni bir döneme girilmektedir.

Asya ekonomilerinin bu potansiyeli ve büyüklüğü düşünüldüğünde, Türkiye'nin yeni bir Asya stratejisi ve uzun vadeli stratejik hedeflerinin olması

⁸ Maddison, *The World Economy: Historical Statistics (1700–1950)*.

⁹ Rajiv Biswas, "The Ascent of APAC in the Global Economy", Asia Pacific Chief Economist, S&P Global Market Intelligence, 1 Temmuz 2022, <https://ihsmarkit.com/research-analysis/the-ascent-of-apac-in-the-global-economy-june22.html>, (Erişim tarihi: 10 Ağustos 2022).

¹⁰ Harinder S. Kohli, Ashok Sharma ve Anil Sood, *Asia 2050: Realizing the Asian Century*, (ADB ve SAGE Publishing, New York: 2011).

¹¹ Hong ve Won Park, *Rising Asia and American Hegemony*.

mevcut potansiyelini daha iyi değerlendirme, küresel ve bölgesel liderlik hedeflerini güçlendirmesi için de önemli bir zorunluluktur. Türkiye, Asya'daki etki alanını, ticari ilişkilerini, derin ekonomik ilişkilerini geliştirmek; yeni yüzyılın bu yükselen fırsat alanından maksimum karşılıklı faydayı sağlamanın yollarına odaklanmak durumundadır.

Ancak, Türkiye'nin Asya'ya açılma süreci, aynı zamanda, özünde, bir "eksen kayması" olarak da değil, "Asya'daki potansiyelin de değerlendirilmesi" çabası olarak değerlendirilmelidir.¹² Avrupa ile bütünleşme, Batı ile iş-birliği çabaları devam ederken; çok kutuplu yeni dünyanın gerçekleri ile uyumlu olarak, ilişkileri çeşitlendirme ve riski yayma stratejisine de uygun olarak, daha geniş, uzun vadeli ve stratejik yeni adımlar atılması ihtiyacının bir sonucu olarak farklı bölgelere de açılma gereği ile ortaya çıkmaktadır.

Bu itibarla da Asya ülkeleri ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, ikili iş-birliği ve ticaretin geliştirilmesi noktasında yeni adımlar atılması gereği, bugün, hiç olmadığı kadar açıktır. Türkiye'nin ciddi bir Asya açılımı, son dönemde odaklanılan cari denge açığının kalıcı olarak dizginlenmesi ve dış ticaretin artırılması noktasında da özellikle önemlidir.

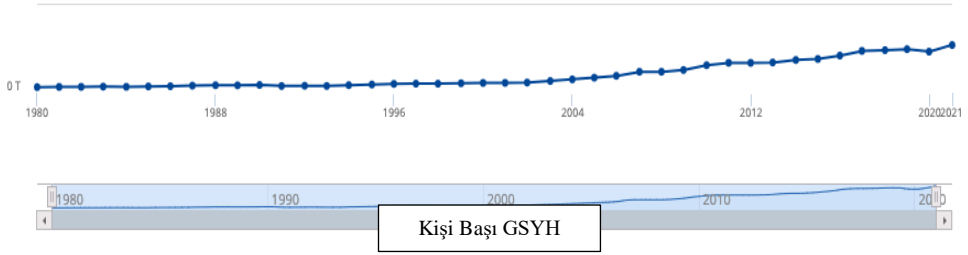
Öte yandan, 1980'li yılların yeni liberalleşme süreci ve son küreselleşme dalgası ile birlikte ülkelerin dışa açılımları, politik ilişkilerin ötesinde, uluslararası iktisadi, finansal ve teknolojik boyutlar da kazanmaya başladı. 2020-21 dönemindeki pandeminin, küresel arz zinciri ve üretim süreçlerinde oluşturduğu dönüşüm ve yeni denge arayışları da bu noktada yeni bir fırsat süreci olarak görülmelidir.

Aşağıdaki grafiklerin (Grafik 4'ten Grafik 9'a kadar) de ortaya koyduğu üzere, özellikle de 1980'lerden itibaren hızlı ancak istikrarlı bir büyüme, kalkınma ve silkinme sürecine giren Asya ülkeleri de bugün küresel ekonomi içinde sağlam bir yer edinmiş durumdadırlar. Özellikle de Güney Asya, Doğu Asya ve Asya Pasifik ülkelerinin büyüme modelleri, geçen birkaç on-yılda meyvelerini vermiş durumdadır. Veriler, 2008'deki Küresel Finansal Kriz, 2018'deki Ticaret Savaşları ve özellikle de 2020'nin Kovid-19 Pandemi etkilerinin rahatlıkla gözlenebildiğini de ortaya koymaktadır.¹³

¹² Bilal Bağış, "Asya Yüzyılında Yeni Türkiye", *Sabah*, 5 Şubat 2022.

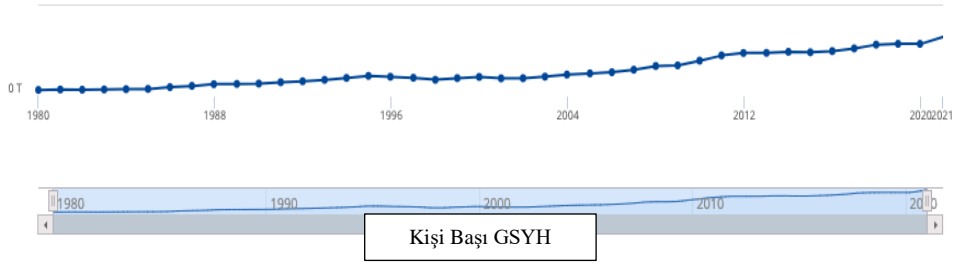
¹³ "World Development Indicators", *Dünya Bankası*, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#>, (Erişim tarihi: 30 Eylül 2022).

Grafik 4. Güney Asya'nın Kişi Başı GSYH'sı (Cari ABD Doları)

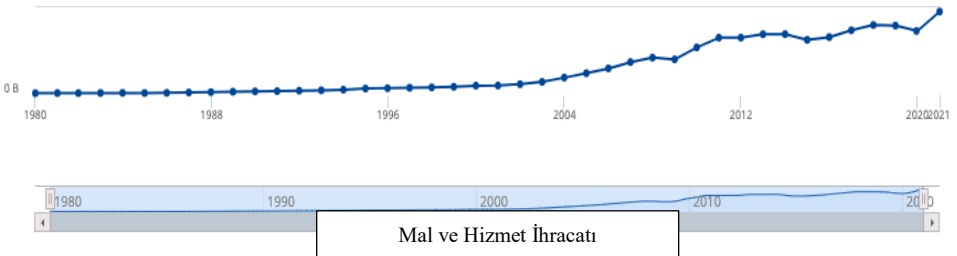
Kaynak: World Development Indicators

Grafik 5. Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'nin Kişi Başı GSYH'sı (Cari ABD Doları)

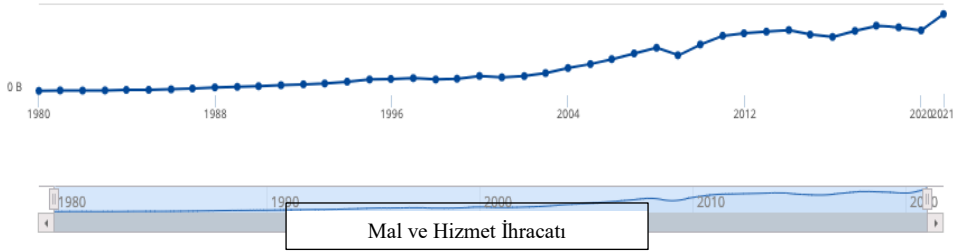
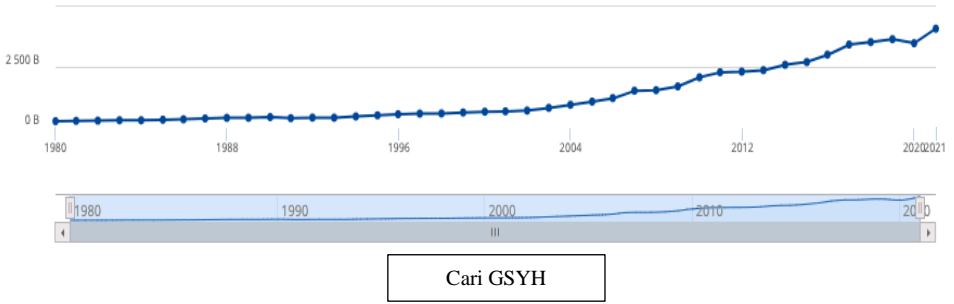
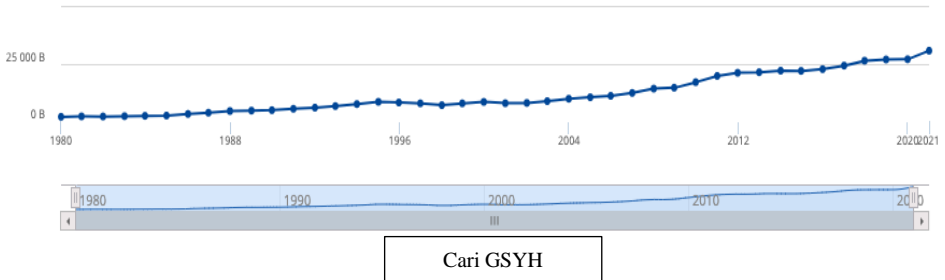

Kaynak: World Development Indicators

Grafik 6. Güney Asya'nın İhracatı (Cari ABD Doları)

Kaynak: World Development Indicators

Grafik 7. Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'nin İhracatı (Cari ABD Doları)*Kaynak: World Development Indicators***Grafik 8. Güney Asya'nın GSYH'sı (Cari ABD Doları)***Kaynak: World Development Indicators***Grafik 9. Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'nin GSYH'sı (Cari ABD Doları)***Kaynak: World Development Indicators*

Bu verilerin yanı sıra, batı tarzı tam demokrasiler ile özel girişimler ve Doğu tarzı tam devlet kontrolünde yönetimler ve kalkınma modellerinin karşılaştırılması, ekonomik performansa ve makro-finansal istikrara etkile-

rinin analizi de bu doğrultuda son dönemler daha fazla ilgi çekmektedir. Nitekim, bugün, Güneydoğu Asya'daki RCEP, Rusya ve Güney Kore'nin Avrasya Girişimleri, potansiyel bir Çin-Japonya-Güney Kore üçlü serbest ticaret anlaşması (STA), Türk Devletleri Teşkilatı ve 2040 Vizyon Belgesi derken; Asya her zamankinden daha hareketli bir yer olacağı benzenmektedir.¹⁴

Diğer taraftan, tarihi gerçeklerin de gösterdiği gibi 18. yy'ın hâkimi Fransızlar, 19. yy'ın hâkimi İngilizler, 20. yy'ın hâkimi ise ABD idi.¹⁵ Ancak, ABD, 21. yy'da da hâkim olmak istiyorsa, Çin ve Rusya'yı dengeleyebilmek ve gelişmelerini frenleyebilmek zorunda kalacaktır. Özellikle de Kuşak-Yol projesi (BRI) öncülüğünde ve son Ukrayna Savaşı sürecinde Rusya'nın yakınlaşması ile gücünü ve etkisini sürekli geliştiren Çin'i dengelemek ve frenleyebilmek zorunda hissedecektir.¹⁶

Ukrayna Savaşı gibi son dönem gelişmeleri ise, söz konusu Kuşak-Yol projesi (BRI) gibi girişimler açısından olumsuz bir yeni gelişmedir. Nitekim Ukrayna, Çin'in Avrupa'ya ulaşan ticaret yolları üzerinde kritik bir konumda ve Çin ile stratejik ortaklığı bulunmaktadır. Bu durum da, şüphe yok ki, her an değişen küresel ekonomi-politiğin ve Asya'nın yükselişinin Türkiye eksensli yeniden değerlendirilmesini her zamankinden daha değerli kılmaktadır.

Bu kapsamda da Yükselen Asya ile iş-birliği fikrine genel olarak odaklanan birinci bölümde Uzak Ülkeler Stratejisi, Yeniden Asya ve Orta Koridor gibi yeni girişimler ayrıntılı olarak anlatılmakta; İpek Yolu'nun yeniden canlandırılması ile ilgili girişimlere ve giderek karmaşıklaşan küresel ilişkiler ağında, ilişkileri çeşitlendirme ihtiyacına dikkat çekilmektedir.

Kitabın ikinci bölümünde, yeni yüzyılın Çin-ABD rekabeti, küresel ekonomik görünüm ve Asya'daki ülkelerin yükselişine odaklanılmaktadır. Bu doğrultuda da ticaret savaşları, Pandemi sonrasında yeni dengesi, Ukrayna savaşı ve yeniden kutuplaşma gibi gündem belirleyen konulara odaklanılmaktadır. Küresel iktisadi ilişkilerin daha iyi anlaşılması için küreselleşme süreci ve trilemma, Çin-ABD mücadelesi ve son olarak da Çin-Türkiye ticari ilişkileri incelenmektedir.

Üçüncü bölüm, kitabın asıl amacı olan Yükselen Asya ve iş-birliği fırsatlarına ve yollarına odaklanmaktadır. Bu kapsamda, Asya yüzyılı retoriği ve bölgesel ve küresel iş-birlikleri örneklerine değinilmekte; Kuşak-Yol Girişimi, RCEP,

¹⁴ Şener Aktürk, "The Fourth Style of Politics: Eurasianism as a Pro-Russian Rethinking of Turkey's Geopolitical Identity", *Turkish Studies*, Cilt: 16, Sayı: 1, (2015). s. 54-79.

¹⁵ Goedele De Keersmaecker, *Polarity, Balance of Power and International Relations Theory: Post-Cold War and the 19th Century Compared*, (Palgrave Macmillan, Ghent: 2017).

¹⁶ Bilal Bağış, *Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Küresel Ekonomiye ve Türkiye'ye Etkileri*, (SETA Rapor, İstanbul: 2022).

Avrasya Girişimi, Türk Devletleri Teşkilatı ve EİT ülkeleri gibi bölgesel girişimlere odaklanmaktadır. Türkiye'nin yeni ticari rotalar arayışı, İpek Yolu'nun yeniden doğuşu gibi konular araştırılmaktadır.

Dördüncü bölüm, Asya ile ticari ilişkiler ve Asya'nın potansiyeli ile ilgili farklı alanlarda veriler, tablolar, projeksiyonlar ve değerlendirmeler sunmaktadır. Asya kıtasının, küresel ekonomideki mevcut yeri ve Türkiye ile ekonomik ilişkilerine ilişkin resim rotaya konmaktadır.

Kitabın beşinci bölümü, spesifik olarak hangi konularda iş-birliği yapılabileceği ve odaklanılabileceğine yönelik temel odak konularına, potansiyel iş-birliği alanlarına değinmektedir. Asya ülkeleri ile, döviz açığının finansmanı, sermaye hareketleri, enerji, blokzincir ve savunma sanayi başta olmak üzere, karşılıklı fayda esasına dayalı iş-birliği kurulabilecek alanlarla ilgili öneriler ve değerlendirmeler sunulmaktadır.

Altıncı bölüm, kitapta tartışılan konuları genel bir çerçevede analiz etmekte ve yine genel bir değerlendirme sunmaktadır. Bölümün devamında, yeni açılımlar için büyük resim sunulmakta ve yeni döneme ilişkin öngörüler ve beklentiler sıralanmaktadır. Son olarak, kitabın sonuç bölümünde de genel bir değerlendirme, amaç, beklenti, öneriler ve geleceğe ilişkin öngörüler paylaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- “2018 Türk Dünyası Kültür Başkenti Kastamonu”, *Turksoy*, 15 Mayıs 2022, Link: <https://www.turksoy.org/tr/news/2017/12/05/2018-turk-dunyasi-kultur-baskenti-kastamonu>, (Erişim tarihi: 5 Aralık 2022).
- Alan S. Milward, *War, Economy and Society 1939-1945*, (University of California Press, Berkeley: 1979).
- “America’s new Asian economic pact: just don’t call it a trade deal”, *the Economist*, 26 Mayıs 2022, <https://www.economist.com/finance-and-economics/2022/05/24/americas-new-asian-economic-pact-just-dont-call-it-a-trade-deal>, (Erişim tarihi: 5 Haziran 2022).
- Andrew Chatzky ve James McBride, “China’s Massive Belt and Road Initiative”, CFR, 28 Ocak 2020, <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-massive-belt-and-road-initiative>, (Erişim Tarihi: 27 Aralık 2021).
- Angus Maddison, *The World Economy: Historical Statistics (1700–1950)*, (OECD Development Centre, Paris: 2007).
- “ABD, Yunanistan'ın Büyük Umut Bağladığı EastMed Projesine Destek Vermeyeceğini Bildirdi”, *Euronews*, 10 Ocak 2022, <https://tr.euronews.com/2022/01/10/abd-yunanistan-n-buyuk-umut-baglad-g-eastmed-projesine-destek-vermeyecegini-bildirdi>, (Erişim tarihi: 10 Mart 2022).
- Derya Gülnaz Özcan ve Tefvik Durul, “ABD'nin EastMed'den Desteğini çekmesi Atina'da Hayal Kırıklığı Yarattı”, *Anadolu Ajansı*, 12 Ocak 2022.
- “Aims of the Belt and Road Initiative”, *BRI*, 20 Mart 2022, Link: <https://www.beltroad-initiative.com/belt-and-road/>, (Erişim tarihi: 20 Mart 2022).
- Arda Mevlutoğlu, “Akinci and Turkey as a Drone Power”, *Politics Today*, 30 Eylül 2021.
- “ASEAN Key Figures 2021”, *ASEAN*, 10 Ocak 2022, <https://asean.org/book/asean-key-figures-2021/>, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022).
- Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), “How could outreach to Southeast Asia help Turkey?”, *ASEAN Today*, 15 Ocak 2021.
- “Arjantin, Çin'in Modern İpek Yolu Projesine Katıldı”, *Euronews*, 6 Şubat 2022.
- “Asia Infrastructure Needs Exceed \$1.7 Trillion Per Year, Double Previous Estimates”, ADB, 10 Mart 2022, <https://www.adb.org/news/asia-infrastructure-needs-exceed-17-trillion-year-double-previous-estimates>, (Erişim tarihi: 10 Mart 2022).
- Aynur Yumurtacı ve Bilal Bağis, “Turkish University Students’ Self- Perceptions of Aging: An Analysis Over Socio-Economic Dimensions”, *GLO Discussion Paper*, No. 391, (2019).
- Barry Eichengreen, *Exorbitant Privilege: The Rise and Fall of the Dollar and the Future of the International Monetary System*, (Oxford University Press, Oxford: 2012).
- Barry Eichengreen, *Globalizing Capital: A Short History of the International Monetary System*, (Princeton University Press, Princeton: 1996).

- Barry Eichengreen ve Michael Bordo, "Crises Now and Then: What Lessons from the Last Era of Financial Globalization?", *NBER Working Paper*, No. 8716, (2002).
- Ben Bernanke ve Mark Gertler, "Monetary Policy and Asset Price Volatility", presented at a conference of the Federal Reserve System, Jackson Hole, Wyoming (August 1999).
- Berat Albayrak, *Burası Çok Önemli! - Enerjiden Ekonomiye Tam Bağımsız Türkiye*, (Turkuvaz Kitap, İstanbul: 2022).
- Bas Hooijmaaijers, "Understanding Success and Failure in Establishing New Multilateral Development Banks: The SCO Development Bank, the NDB, and the AIIB", *Asian Perspective*, 45 (2), (2021), s. 445-467.
- "The Belt and Road Initiative", <https://www.beltroad-initiative.com/belt-and-road/>, (Erişim tarihi: 30 Haziran 2022).
- Bilal Bağis, "Digital Currencies and Monetary Policy in the New Era", *Insight Turkey*, Cilt: 24, Sayı: 3, (2022).
- Bilal Bağis, "Food Inflation, Global Crisis and Turkey", *Politics Today*, 4 Ekim 2022.
- Bilal Bağış, "Çok Kutuplu Yeni Dünya", *Sabah*, 10 Eylül 2022.
- Bilal Bağış, *Yerelden Kalkınmayı Yeniden Düşünmek*, (Detay Yayıncılık, Ankara: 2018). ISBN: 9786052540978
- Bilal Bağış, "Güney Asya'nın 'ilk günahı' ve borç krizi", *AA Analiz*, 23 Ağustos 2022.
- Bilal Bağış, "Neoliberalizmin bitmeyen krizleri", *Kriter*, Cilt: 7, Sayı: 71, (2022).
- Bilal Bağış, "Savaş, kripto ekonomi ve dijitalleşme", *AA Analiz*, 31 Mart 2022.
- Bilal Bağış, "Yeni Türkiye ve Yeşil Devrim", *Sabah*, 4 Aralık 2021.
- Bilal Bağış, "Asya Yüzylında Yeni Türkiye", *Sabah*, 5 Şubat 2022.
- Bilal Bağış, "Küresel Ekonomi-Politik ve Para Politikasında Ayrışma", *Sabah*, 30 Nisan 2022
- Bilal Bağış, "Ukrayna Savaşı'nın Ekonomik ve Finansal Yansımaları", *Sabah*, 5 Mart 2022.
- Bilal Bağış, "Bretton-Woods X", *Sabah*, 27 Ağustos 2022.
- Bilal Bağış, "Batıda Yeni Bir Bankacılık Krizi Kapıda mı?", *Sabah*, 8 Ekim 2022.
- Bilal Bağış, "Emtiada Bağımlılığın Maliyeti", *Kriter*, Cilt: 7, Sayı: 68, (2022).
- Bilal Bağış, "Küresel Enerji Şoku", *Kriter*, Cilt: 6, Sayı: 62, (2021).
- Bilal Bağış, "Ticaret Savaşlarında Yeni Dalga", *Kriter*, Cilt: 3, Sayı: 31, (2019).
- Bilal Bağış, "Yeni Ekonomi Modeli ve Yükselen Asya ile Ekonomik İlişkiler", *Kriter*, Cilt: 6, Sayı: 66, (2022).
- Bilal Bağış, "Küresel Ödeme Sistemlerinin Dönüşümü". *Kriter*, Cilt: 3 Sayı: 28, (2018).
- Bilal Bağis, "Central Banking in the New Era", *Eurasian Journal of Economics and Finance*, 5 (4), (2017). s. 197-225.
- Bilal Bağış ve Çağlar Yurtseven, *Turkey and the OIC: Greater Economic Cooperation, Opportunities and Challenges*, (Turkish Ministry of Foreign Affairs SAM Paper No 13, Ankara: 2017).

- Bilal Bağış, "Monetary Policy Divergence and Central Banking in the New Era", *Risk Management, Strategic Thinking and Leadership in the Financial Services Industry*, ed. Hasan Dinçer ve Ümit Hacıoğlu, (Springer International Publishing, Cham: 2017), s. 25-41.
- Bilal Bağış, "Döviz Kuru Sistemleri", *Uluslararası Finans: Teori ve Politika*, ed. Nadir Eroğlu, Hasan Dinçer ve Ümit Hacıoğlu, (Orion Kitabevi, Ankara: 2016), s. 359-406.
- Bilal Bağış, "Krizlerle Mücadele Stratejisi ve Ekonomi Politikalarında Yeni Dönem", *AK Parti'nin 15 Yılı: Ekonomi*, ed. Nurullah Gür, Sadık Ünay ve Şerif Dilek, (SETA, İstanbul: 2017), s. 237-265.
- Bilal Bağış, "Yeni Dönemin Finansman Araçları", *SETA Analiz*, No 294, (Eylül 2019).
- Bilal Bağış, "Stratejik Konum'un Ekonomisi", *Akademik Perspektif*, 31 Ocak 2015, <http://akademikperspektif.com/2015/01/31/stratejik-konumun-ekonomisi/>, (Erişim tarihi: 15 Kasım 2021).
- Bilal Bağış, "Lessons from and Policy Implications of a Pandemic", 33rd SASE Annual Conference.
- Bilal Bağış, *Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Küresel Ekonomiye ve Türkiye'ye Etkileri*, (SETA Rapor, İstanbul: 2022).
- Boris N. Mamlyuk, "Regionalizing Multilateralism: The Effect of Russia's Accession to the WTO on Existing Regional Integration Schemes in the Former Soviet Space", *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs*, Vol. 18, No. 2, (2014).
- "BRICS ülkeleri", BRICS, <https://brics2021.gov.in/>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).
- "Brics Eye Infrastructure Funding Through New Development Bank", *the Guardian*, 28 Mart 2013.
- "China May Soon Become a High-Income Country", *the Economist*, 5 Şubat 2022.
- Christoph Nedopil, "Countries of the Belt and Road Initiative", *Shanghai, Green Finance & Development Center, FISF Fudan University*, <https://greenfdc.org/countries-of-the-belt-and-road-initiative-bri/>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2022).
- "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Milli paralarla ticaret meselesi aciliyet kazanmıştır", *Anadolu Ajansı*, 19 Aralık 2019.
- Dani Rodrik, *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*, (W.W. Norton, New York and London: 2011), s. 368.
- Dani Rodrik, "Global Capital Rules", *Project Syndicate*, 13 Aralık 2021.
- Daron Acemoğlu ve James A. Robinson, *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty*, (Crown Publishers, New York: 2012).
- David Graeber, *Debt: The First 5000 Years*, (Melville House Publishing, New York: 2012).
- David M. Walsh, *The Military Balance in the Cold War: US Perceptions and Policy, 1976-1985*, (London: Routledge, 2008).
- Deniz İstikbal, "Afrika'da İş Birliği ve Rekabet: Türkiye ve Çin", *SETA Analiz*, Sayı 172, (Ekim 2020).

- Diren Doğan, “Yeniden Asya Girişimi ve Türk Savunma Sanayiinin Güneydoğu Asya Açılımı”, SETA Analiz, Mayıs 2022, Sayı: 375.
- “Dış Ticaret İstatistikleri”, TÜİK, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104&dil=1>, (Erişim tarihi: 30 Nisan 2021).
- Emine Nur Günay ve Barış Can, “Orta Asya, G. Kore ve Türkiye Arasında Olası Bir Gümrük Birliği: Türkiye'nin Potansiyel İhracat Kazanımları”, *Maliye ve Finans Yazıları*, 1 (93), (2011), s. 9-57.
- “Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Rüzgârda 19 YEKA Belirledi”, *Anadolu Ajansı*, 21 Mart 2022.
- Erkin Ekrem, “Yeni İpek Yolu Projesi ve Türk-Çin İlişkilerinde Uygur Sorunu”, *SDE Analiz*, Sayı: 69, (Kasım 2021).
- “Eurostat, OECD PPP Programme” Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-ra-12-023>, (Erişim tarihi: 15 Ağustos 2022).
- Fahri Yavuz, “Rusya-Ukrayna Savaşının Gıda Güvenliğine Etkileri Üzerine”, *Kriter*, Cilt: 6, Sayı: 67, (2022).
- Francis Fukuyama, *Tarihin Sonu ve Son İnsan*, (Gün Yayıncılık, İstanbul: 1999), Çev: Zülfü Dicleli.
- Francis Fukuyama, *Liberalism and its Discontents*, (Farrar, Straus and Giroux, Newyork: 2022).
- “Global Economic Prospects”, *World Bank*, 20 Aralık 2021, <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>, (Erişim tarihi: 15 Nisan 2022).
- Graham Allison, "The Thucydides Trap: Are the U.S. and China Headed for War?", *Atlantic*, 24 Eylül 2015.
- Goedele De Keersmaecker, *Polarity, Balance of Power and International Relations Theory: Post-Cold War and the 19th Century Compared*, (Palgrave Macmillan, Ghent: 2017).
- Hal Hill ve Maria Socorro Gochoco-Bautista, *Asia Rising: Growth and Resilience in an Uncertain Global Economy*, (Edward Elgar Publishing ve ADB, Cheltenham: 2013).
- Halil Seyidoğlu, *Uluslararası İktisat: Teori, Politika ve Uygulama*, (Güzem Can Yayınları, İstanbul, 2020), 22. Baskı.
- Harinder S. Kohli, Ashok Sharma ve Anil Sood, *Asia 2050: Realizing the Asian Century*, (ADB ve SAGE Publishing, New York: 2011).
- “Hedefe Artık Daha Yakınız”, *TİM*, <https://tim.org.tr/tr/kose-yazilari-baskandan-hedefe-artik-daha-yakiniz>, (Erişim tarihi: 30 Ekim 2021).
- Hyman P. Minsky, *Stabilizing an Unstable Economy*, (Yale University Press, New Haven, Connecticut: 1986).
- “İhracatta Menzilin Artırılması İçin 15 Hedef Ülke Belirlendi”, *Anadolu Ajansı*, 17 Eylül 2021.

- “İran Cumhurbaşkanı Ruhani: Karşılıklı ticaretimizi milli para birimleriyle yapmalıyız”, Anadolu Ajansı, 19 Aralık 2019.
- Ivan T. Berend, *An Economic History of Nineteenth Century Europe: Diversity and Industrialization*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2013).
- “Japonya’da ‘2019 Türk Kültür Yılı’ Başladı”, *Kültür ve Turizm Bakanlığı*, 19 Mart 2019, <https://basin.ktb.gov.tr/TR-233292/japonyada-2019-turk-kultur-yili-basladi.html>, (Erişim tarihi: 20 Mart 2022).
- Jeffrey D. Sachs, “China’s New Global Leadership”, Project Syndicate, 21 Kasım 2014.
- Jim O’Neill, “Building Better Global Economic BRICs”. *Goldman Sachs & Co. Global Economics Paper*, No. 66, (Kasım 2001).
- John M. Keynes, “Activities 1940-1944: Shaping the Post-War World – The Clearing Union”, *The Collected Writings of John Maynard Keynes*, ed. Moggridge, D., (Macmillan, London: 1980).
- Johann Wolfgang Goethe, *Faust*, (Oxford University Press, Oxford: 1808).
- John J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, (W.W. Norton Publishing, New York: 2001).
- Jordi Galí, Giovanni Giusti ve Charles N. Noussair, “Monetary Policy and Asset Price Bubbles: A Laboratory Experiment”, *Journal of Economic Dynamics and Control*, 130 (C), (2021).
- Joseph S. Nye, “Soft Power”, *Foreign Policy*, 80, s. 153–171, (1990).
- K. Ali Akkemik ve Sadık Ünay, *Doğu Asya’nın Politik Ekonomisi: Japonya, Çin ve Güney Kore’de Kalkınma, Siyaset ve Jestrateji*, (Boğaziçi University Press, İstanbul: 2015).
- Kemal İnat, “21. Yüzyıl Güç Mücadelesinin “İkincil” Aktörleri”, *Kriter*, Cilt: 6, Sayı: 62, (2021).
- Kemal İnat ve Melih Yıldız, “Will the Rise of China Transform the International System?” *Insight Turkey*, Cilt: 23, Sayı: 4, (2022).
- Luciana Magalhaes, “O’Neill, Man Who Coined ‘BRICs,’ Still Likes BRICs, But Likes MINTs, Too”. *The Wall Street Journal*, 9 Aralık 2013.
- Lawrence H. Summers, “U.S. Economic Prospects: Secular Stagnation, Hysteresis, and the Zero Lower Bound”, *Business Economics*, Palgrave Macmillan; National Association for Business Economics, vol. 49 (2), pages 65-73, (2014).
- Lintao Yu, “How the Belt and Road Initiative Will Help Turkey Become the Ultimate Eurasian Playmaker,” *Beijing Review*, 13 Mayıs 2017.
- Matt Clinch, “China backs Turkey to overcome its economic crisis”, *CNBC*, 17 Ağustos 2018.
- Mehmet Yüce, “Laçın Koridoru Açıldı Sıra Zengezur’da”, *Sabah*, 3 Eylül 2022.
- Mevlüt Tatlıyer, *Siyasileşen Finans ve Finansallaşan Siyaset Ekseninde Finansal Spekülasyonlar*, (SETA Rapor, İstanbul: 2018).
- Michael P. Dooley, David Folkerts-Landau ve Peter Garber, “An Essay on the Revived Bretton Woods System”, *NBER Working Paper*, Sayı:14731, (Eylül 2003).

- Martin Feldstein ve Charles Horioka, "Domestic Savings and International Capital Flows", *Economic Journal*, 90 (358), (1980), s. 314-329.
- M. Ayhan Kose ve Eswar Prasad, *Emerging Markets: Resilience and Growth Amid Global Turmoil*, (Brookings Institution Press, Washington DC: 2010).
- Mohamed A. El-Erian, *The Only Game in Town: Central Banks, Instability, and Avoiding the Next Collapse*, (Random House, New York: 2016).
- Mark Harrison, "The Soviet Economy, 1917-1991: Its Life and Afterlife", *The Independent Review*, Cilt: 22, Sayı: 2, (2017), s. 199-206.
- Morgan Stanley, "FX Pulse", *Morgan Stanley Research*, Global Currency Research Team, (2013), s.1-37.
- "Money and Payments: The U.S. Dollar in the Age of Digital Transformation", The Fed, 23 Mayıs 2022, <https://www.federalreserve.gov/publications/money-and-payments-discussion-paper.htm> (Erişim tarihi: 21.06.2022).
- Nursultan Nazarbayev, "Kazakistan- 2050 Stratejisi", *TASAM*, Link: https://tasam.org/Files/Icerik/File/kazakistan_-_2050_stratejisi_2ed088a6-ffd2-4202-8a38-b0a42a571fee.pdf, (Erişim tarihi: 15 Nisan 2022).
- Nurullah Gür ve Şerif Dilek, *Teknolojik Soğuk Savaş / Birinci Faz Anlaşma ve Ticaret Savaşlarının Geleceği*, (SETA Rapor, İstanbul: 2020).
- Uluslararası Finans: Teori ve Politika*, ed. Nadir Eroğlu, Hasan Dinçer ve Ümit Hacıoğlu, (Orion Kitabevi, Ankara: 2016), s. 359-406.
- "On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)", *T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı*, Temmuz 2019.
- "Orta Vadeli Program (2022-2024)", *T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı*, Eylül 2021.
- "Özbekistan Bilgi Notu", *DEİK*, Mart 2021, https://www.deik.org.tr/uploads/ozbekistan-bilgi-notu-mart_2021.pdf, (Erişim tarihi: 15 Temmuz 2022).
- Parag Khanna, *Connectography: Mapping the Future of Global Civilization*, (Random House, New York: 2016).
- Paul Krugman, "Increasing Returns, Monopolistic Competition, and International Trade", *Journal of International Economics*, 9 (November): 469-79, (1979).
- Paul R. Krugman, Kathryn M. Dominguez ve Kenneth Rogoff, "It's baaack: Japan's slump and the return of the liquidity trap", *Brookings papers on economic activity*, 1998.2 (1998). s.137-205.
- "Power and Paradox: Understanding Grand Strategy in 21st Century", *TRT World*, 19-20 Ekim 2021, Link: <https://www.trtworldforum.com/trt-world-forum-2021/> (Erişim tarihi: 15 Nisan 2022).
- Recep Tayyip Erdoğan, *Daha Adil Bir Dünya Mümkün*, (Turkuvaz Kitap, İstanbul: 2021).
- "RCEP ülkeleri", RCEP, <https://rcepsec.org/>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2022).
- Richard E. Baldwin ve Philippe J. Martin, "Two Waves of Globalization: Superficial Similarities, Fundamental Differences", *NBER Working Paper*, No. 6904, (1999).

- Paul Hong ve Young Won Park, *Rising Asia and American Hegemony*, (Springer, Singapore: 2020).
- R. Ray, J. Johnston, M. Weisbrot, J. A. Cordero ve J. A. Montecino, "IMF-Supported Macroeconomic Policies and the World Recession: A Look at Forty-One Borrowing Countries", *CEPR*, Washington, DC: Center for Economic and Policy Research, (2009).
- Philip Hanson, *The Rise and Fall of the Soviet Economy: An Economic History of the USSR from 1945–1991*, (London: Routledge, 2003).
- Rajiv Biswas, "The Ascent of APAC in the Global Economy", Asia Pacific Chief Economist, S&P Global Market Intelligence, 1 Temmuz 2022, <https://ihsmarkit.com/research-analysis/the-ascent-of-apac-in-the-global-economy-june22.html>, (Erişim tarihi: 10 Ağustos 2022).
- Sadık Ünay, "Reality or Mirage?: BRICS and the Making of Multipolarity in the Global Political Economy", *Insight Turkey*, Cilt: 15, Sayı: 3, (2013).
- "Sayın Bakanımızın Yeniden Asya Çalıştayı Hitabı", *Türkiye Dışişleri Bakanlığı*, 26 Aralık 2019, <http://www.mfa.gov.tr/sayin-bakanimizin-yeniden-asya-calistayi-hitabi-26-12-19.tr.mfa>, (Erişim Tarihi: 30.11.2021).
- Şebnem Kalemlı-Özcan, "US Monetary Policy, International Risk Spillovers, and Policy Options", *VoxEU*, 16 January 2020.
- Selçuk Çolakoğlu, "Turkey's Perspective on Enhancing Connectivity in Eurasia: Searching for Compatibility Between Turkey's Middle Corridor and Korea's Eurasia Initiative", *Studies in Comprehensive Regional Strategies Collected Papers. International Edition*, ed. Jung-Taik Hyun, (KIEP Publishing, Sejong: 2016).
- Serdar Cengiz, "Uzak Doğu Bölgesi ile Ekonomik İlişkilerimize Genel Bir Bakış", *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, (XIII), (2004).
- "Sustainable Development Goals", *UNDP*, Ocak 2019.
- "Statistical Review of World Energy", *BP*, Cilt: 70, (2021).
- Şener Aktürk, "The Fourth Style of Politics: Eurasianism as a Pro-Russian Rethinking of Turkey's Geopolitical Identity", *Turkish Studies*, Cilt: 16, Sayı: 1, (2015). s. 54-79.
- Şule Devenci ve İlhan Güllü, "Türkiye'nin Yeniden Asya Açılımlının Türk Dış Ticaretine Yönelik Fırsatlar ve Riskler Bağlamında Değerlendirilmesi", *Erciyes Akademi*, Özel Sayı- Prof. Dr. Harun GÜNGÖR Anısına, (2021), s. 769-793.
- "Ticaret Bakanı Muş: İhracatın Finansmanı Konusuna Önümüzdeki Dönemde Daha Çok Eğileceğiz", *Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı*, 18 Eylül 2021, [https://ticaret.gov.tr/haberler/ticaret-bakani-mus-ihracatin-finansmani-konusuna-onumuzdeki-donemde-daha-cok-eg](https://ticaret.gov.tr/haberler/ticaret-bakani-mus-ihracatin-finansmani-konusuna-onumuzdeki-donemde-daha-cok-eg-cok-eg), (Erişim tarihi: 18 Nisan 2021).
- "Timeline: Eurasian Economic Union (EAEU)", *Eurasian Economic Union (EAEU)*, 25 Kasım 2019, <http://www.eaeunion.org/?lang=en#about-history>, (Erişim tarihi: 25 Kasım 2021).

- "Turkey's Relations with the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)", Government of Turkey, Ministry of Foreign Affairs, <http://www.mfa.gov.tr/asean.en.mfa>, (Erişim tarihi: 10 Nisan 2022).
- "Türk İHA ve SİHA'ları Türk teknolojisini dünyaya kanıtlayacak", Anadolu Ajansı, 30 Nisan 2022.
- "Türk inşaat sektörü 2021'de yurt dışında 29,3 milyar dolarlık iş üstlendi", Ticaret Bakanlığı, 4 Ocak 2022, <https://ticaret.gov.tr/haberler/bakan-mus-turk-insaat-sektoru-2021de-yurt-disinda-29-3-milyar-dolarlik-is-ustl>, (Erişim tarihi: 19 Mart 2022).
- "Türkmenistan'ın doğalgaz üretim ve ihracat potansiyeli", *Ticaret Bakanlığı*, 7 Kasım 2019, <https://ticaret.gov.tr/blog/ulkelerden-ticari-haberler/turkmenistan/turkmenistanin-dogalgaz-uretim-ve-ihracat-potansiyeli>, (Erişim tarihi: 30 Mayıs 2022).
- Utku Yapıcı, "Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt: 12, Sayı: 47, (2015), s. 5-25.
- "Value of \$1 from 1913 to 2022", in2013dollars, <https://www.in2013dollars.com/us/inflation/1913?amount=1>, (Erişim tarihi: 10 Mart 2022).
- Warner Max Corden, "Booming sector and Dutch disease economics: survey and consolidation", *Oxford Economic Papers*, Cilt: 36, Sayı: 3, (1984), s. 359-380.
- "World Bank Country and Lending Groups", *Dünya Bankası*, <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>, (Erişim tarihi: 30 Kasım 2021).
- "World Development Indicators", *Dünya Bankası*, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#>, (Erişim tarihi: 30 Eylül 2022).
- "Yeniden Asya Girişimi, Türkiye'nin Asya'yla İlişkilerini Bütüncül Şekilde Güçlendirmeyi Hedefliyor", *Anadolu Ajansı*, 14 Mayıs 2021.
- Yonglong Lu, Yueqing Zhang; Cao, Xianghui; Wang, Chenchen; Wang, Yichao; Zhang, Meng; Ferrier, Robert C.; Jenkins, Alan; Yuan, Jingjing; Bailey, Mark J.; Chen, Deliang; Tian, Hanqin; Li, Hong; von Weizsäcker, Ernst Ulrich; Zhongxiang Zhang, "Forty years of reform and opening up: China's progress toward a sustainable path", *Science Advances*, Cilt: 5, Sayı: 8, (2019).

Türkiye ve Yükselen Asya: Ekonomik İş-Birliği Fırsatları, Trendler ve Riskler

Bilal Bağış

Türkiye'nin neredeyse bir asırlık kalkınma ve modernleşme serüveninde yeni bir dönüm noktasındayız. Global güç dengeleri bugün batıdan, doğuya doğru kaymaktadır. Çin, Rusya ve hatta Hindistan gibi Doğu ülkeleri yeni dönemin küresel güç dengelerinin önemli oyuncularını konumundadır. Yeniden Asya girişimi gibi yeni projeler, Türkiye'nin de bu gerçeğin farkında olması gerektiğini ve bu doğrultuda da küresel ticari, iktisadi ve politik ilişkilerinde yeniden ayarlamalar yapması gerektiğini göstermektedir. Ancak, burada dikkat edilecek en önemli unsur: 21. yy'ın çok büyük ihtimalle bir Asya yüzyılı olacağı gerçeğidir. Bu anlamda da Avrasya'nın yükselişi ve yeni dünya düzeninin oluşum süreci, yeni dönemin temel odağı olacağı benzetilmektedir. Türkiye, bu yeni fırsatı kaçırmamalıdır.

Türkiye, özellikle de son 20 yılda, ulaştırma ve lojistikte, ciddi bir altyapı oluşturdu. Siyasi istikrar, makro-fınansal istikrar ile birlikte ikili ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, bu çalışmada da altı çizilen noktalarda atılacak adımlarla Asya ile ticari ve daha genel anlamda ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi noktasında kısa sürede hızlı ve etkin yol alınmasını kolaylaştıracaktır. Türkiye'nin Asya ülkeleri ile enerji, ticaret, yatırım, turizm, savunma, mühendislik, teknoloji, ulaştırma, iletişim teknolojileri ve lojistik sektörlerinde önemli bir iş-birliği potansiyeli bulunmaktadır. Tüm bu fırsatların da Avrasyacılık değil, Asya'daki fırsatların da değerlendirilmesi çerçevesinde ele alınmasında ciddi faydalar görülmektedir.

Bu kitap da Türkiye'nin yakın hinterlandındaki önemli alternatif bir iktisadi çıkış yolu sunan yükselen Asya'daki fırsatlara odaklanmaktadır. Çalışma, başta Çin gibi küresel büyük oyuncular olmak üzere, bölgesel Asya ekonomilerinin Türkiye gibi potansiyel yeni büyük bir küresel oyuncu için barındırdığı önemli fırsatları incelemektedir. Asya ülkeleri, özellikle de Asya'daki BRICS ülkeleri ve ASEAN gibi alternatifler, Uzak Ülkeler Stratejisi belgesindeki ülkeler ile geliştirilecek ekonomik ilişkiler, dış ticaret dengesini sağlama ve cari açığın düşürülmesi noktasında önemli avantajlar sağlayacaktır. Bu çalışma, Rusya ve Kafkasya, Ortadoğu ve Güney Asya gibi daha derin analizler gerektiren bölgeleri kısaca özetleyerek, Türkiye'nin Orta Koridor, Yeniden Asya Girişimi ve Uzak Ülkeler Stratejisi girişimleri kapsamındaki EİT, Çin, ASEAN, TDT ve bir nebze de Asya kaplanları ülkelerine odaklanmaktadır.

Nitekim bölgesel nüfuz arayışı noktasında proaktif hareket etme gereği bugün hiç olmadığı kadar açıktır. Türkiye'nin Asya'da yükselecek gücü ve ekonomik etkinliği, Çin ve Rusya gibi, hatta Kuzey Kore gibi bölgesel güçlerin etkilerini sınırlama noktasında da önemli katkılar sunabilir. Tıpkı Çin'i Hint-Pasifik'te dengelemeyi amaçlayan dörtlü ittifak "Quad" ve FOIP (Serbest ve Açık Hint-Pasifik) vizyonu gibi, Orta-Koridor üzerinde de Çin gibi bölgesel ve küresel oyuncuların ekonomik etkilerinin dengelenmesi önem arz eder.

Dr. Bilal Bağış

DETAY YAYINCILIK

Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay-Ankara
Tel: 0312. 434 0949 - Faks: 0312 434 3142
web: www.detayyayin.com.tr
e-posta: detayyay@gmail.com

ISBN: 978-605-254-656-7

9 786052 546567

Sertifika No: 46573

online satış: www.detayyayin.com.tr

